

การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ของนิสิตระดับ
ปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนาด้วยการเรียนรู้เชิงรุก
The Development of Analytical Reading and Critical Writing Skills
of First-Year Undergraduate Students in Philosophy and Religions
Program by Active Learning Approaches

เพชรวิภา คงอ่ำ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

petchwipa@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนการสอนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา (2) พัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา (3) พัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิพากษ์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนในเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 วิชาเอกปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของผลการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ด้วยรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การอ่านเชิงวิเคราะห์, การเขียนเชิงวิพากษ์, การเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The purposes of this research were to (1) develop the active learning approaches for PH106 Reading and Writing in Philosophy course; (2) develop the analytical reading skill of first-year undergraduate students taking the course in Reading and Writing in Philosophy; and (3) develop the critical writing skill of first-year undergraduate students taking course in Reading and

Writing in Philosophy. Pre-and-post-tests were administered to the 35 first-year undergraduates taking the said course during the academic year 2019. Quantitative data were analyzed by using t-test dependent to determine the results of the development of analytical reading and critical writing skills by means of active learning approaches. Results indicated that the average students' analytical reading and critical writing skills after using the active learning approaches were higher than before using the active learning approaches at a significant level of 0.05.

Keywords: Analytical Reading, Critical Writing, Active Learning

บทนำ

ปรัชญาเป็นกิจกรรมทางปัญญาที่เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์เกิดความสงสัยในสิ่งพื้นฐานรอบตัว เช่น การตั้งคำถามว่า “เวลา” คืออะไร “ความดี” คืออะไร อะไรคือเกณฑ์ตัดสินการกระทำที่ดีหรือไม่ดี เป็นต้น การได้มาซึ่งคำตอบเหล่านี้ ก็ต้องอาศัยกระบวนการสืบสอบ (process of inquiry) และการอ้างเหตุผลเชิงตรรกะต่าง ๆ อันเป็นการทำให้ความคิดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมีความกระจ่างขึ้น

สำหรับการเรียนการสอนปรัชญาในประเทศไทยนั้น เน้นที่การสอนปรัชญาในสายวิเคราะห์ (analytic philosophy) ที่เน้นการใช้วิธีการทางตรรกะ และการวิเคราะห์แยกย่อยปัญหา มาเป็นกระบวนการสืบสอบหาความรู้ทางปรัชญาเป็นหลัก (เพชรวิภา คงอ่ำ, 2560: 4) และสำหรับการเรียนการสอนในสาขาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก็เช่นกัน การสร้างรากฐานทักษะที่จะนำไปสู่ความสามารถใช้กระบวนการสืบสอบดังกล่าวนี้ได้อย่างชัดเจนจึงมีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้เรียนในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา

ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ (analytical reading) และการเขียนเชิงวิพากษ์ (critical writing) จากวิธีการเรียนการสอนปรัชญาในสายวิเคราะห์ข้างต้นนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาปรัชญา เนื่องจากทักษะดังกล่าวนี้เป็นรากฐานที่จะทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสืบสอบเชิงตรรกะอย่างชัดเจน หากผู้เรียนไม่สามารถอ่านงานเขียนทางปรัชญาในเชิงวิเคราะห์ได้ คือ ไม่สามารถอ่านอย่างเข้าใจโดยระบุถึงคำสำคัญของเรื่อง ไปจนถึงเข้าใจเป้าหมายและสมมติฐานเบื้องต้นของผู้เขียน รวมทั้งสามารถแยกย่อยโครงสร้างเชิงตรรกะของงานเขียนได้ถึงจุดยืน ข้อสนับสนุนและข้อโต้แย้งของผู้เขียน ผู้เรียนก็อาจไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาทางปรัชญาที่ปรากฏในงานเขียนดังกล่าวได้ อย่างชัดเจน และอาจไม่สามารถอภิปรายปัญหาดังกล่าวกับเพื่อนร่วมชั้นได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งการวิเคราะห์ปัญหาทางปรัชญา การอภิปราย และถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาทางปรัชญา ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการสืบสอบทางปรัชญาสายวิเคราะห์ ส่วนการเขียนเชิงวิพากษ์นั้นเป็นกระบวนการหนึ่งในการสืบสอบเชิงตรรกะ อันเป็นการกลั่นกรอง ลำดับความคิด แสดงจุดยืนและข้อสนับสนุนต่อจุดยืน รวมทั้งแสดงข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้นกับจุดยืนและคำตอบจากจุดยืนต่อข้อโต้แย้งดังกล่าวอย่างมีความ

สมเหตุสมผล ไม่ขัดแย้งในตัวเอง หรืออาจเรียกได้ว่า เพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้มีความเข้าใจอย่างชัดเจนในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ และในการเรียนการสอนปรัชญาก็แทบจะไม่มีวิชาใดเลยในหลักสูตรที่ใช้การตอบแบบตัวเลือก (ข้อสอบแบบกากบาท) ในการสอบ แต่จะเป็นการตอบคำถามเชิงวิเคราะห์วิพากษ์แบบปลายเปิดเป็นส่วนใหญ่ การเขียนงานทางปรัชญาจึงเป็นส่วนที่สำคัญมากที่สุดส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนที่ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาให้กับผู้เรียน ดังนั้นการอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียนเชิงวิพากษ์ จึงเป็นสองทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนในสาขาปรัชญาและศาสนาควรมี เพื่อให้การเรียนในสาขานี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถประยุกต์และบูรณาการ รวมทั้งต่อยอดทักษะดังกล่าวนี้ไปใช้ในการเรียนรายวิชาในสาขาอื่น และการทำงานได้อีกด้วย

สำหรับการเรียนการสอนปรัชญาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยนั้น การวิจัยด้านการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอ่านและการเขียนที่มีผลการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรมนั้นยังไม่พบมากนัก เนื่องจากผู้สอนในสาขานี้ส่วนมากจะทำการวิจัยเชิงลึกในด้านปรัชญาและศาสนา ส่วนการพัฒนาการเรียนการสอนที่พบจะเป็นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ การผจญภัยทางความคิดของโสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์ (2543) ที่ผู้สอนจะนำเสนอปัญหาทางปรัชญาที่ท้าทายความคิดที่ขัดแย้งกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์โดยเสนอความคิดเห็นที่มีต่อปัญหานั้น การพัฒนาความรู้สึกระส่ำระสายใจของมารค ตามไท (2541) ที่ให้ผู้เรียนตั้งคำถามกับความเชื่อของตนเอง โดยให้ลองคิดว่าความเชื่อบางอย่างที่มีในระบบความเชื่อของตนนั้นอาจนำไปสู่บางสิ่งที่น่าประหลาดใจ อันเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยการคิดวิเคราะห์วิพากษ์ให้กับผู้เรียนได้ การสอนปรัชญาตามแนวการสอนแบบวิเคราะห์วิจารณ์และตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบคอนสตรัคชันนิซึมของเอกศักดิ์ ยุกตะนันท์ (2543) ที่ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก กำหนดขอบเขตของการศึกษาในวิชานั้น ๆ กำหนดให้ผู้เรียนตั้งคำถามตามที่ตนสนใจภายใต้ขอบเขตของวิชา รวมทั้งมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนนำเครื่องมือทางความคิดที่ตนเองมีอยู่แล้วออกมาใช้สร้างความรู้ จากนั้นผู้สอนจึงทำหน้าที่เป็นผู้คอยตรวจสอบความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้น และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนนำไปปรับปรุง และนอกจากนี้ ดุษฎีนิพนธ์ของเพชรวิภา คงอ่ำ (2560) ที่เป็นการพัฒนาด้านการเรียนการสอนปรัชญาโดยตรง อันเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อความสามารถเชิงปรัชญา (doing philosophy หรือ philosophizing หรือที่รู้จักกันในวงการปรัชญาว่า “การทำปรัชญา”) ของปรัชญาสายวิเคราะห์สำหรับผู้เรียนในหลักสูตรปรัชญา/ปรัชญาและศาสนา ระดับปริญญาบัณฑิต ที่ครอบคลุมการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงตลอดจนการนำเสนอความคิดผ่านการพูดและเขียน แต่ก็อาจไม่ได้เน้นในด้านการอ่านและเขียนอย่างเฉพาะเจาะจง

ส่วนการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ในการเรียนการสอนปรัชญาของต่างประเทศนั้น พบว่ามีการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ในแนวทางต่าง ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปในวิธีการที่สำคัญที่มีการแสดงถึงผลการวิจัยที่ชัดเจน คือ การทำกิจกรรมกลุ่มการอ่านของ Silvermintz (2006) ที่กำหนดให้ผู้เรียนจับคู่ 2 คน หรือจับกลุ่ม 3 คน เพื่อให้เป็นคู่คิดทางการเรียน จากนั้นผู้สอน

จึงสอนหลักการเกี่ยวกับการอ่านงานทางปรัชญา แล้วจึงให้เข้ากลุ่มเพื่ออ่านงานทางปรัชญาสั้น ๆ เป็นเวลา 20 นาที ในระหว่างนั้นผู้สอนจะให้คำถามแต่ละกลุ่มเพื่อการอภิปรายปัญหาที่อ่านและให้แต่ละกลุ่มอภิปรายภายในกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับการวิเคราะห์วิพากษ์และการสื่อสาร ผลการใช้กิจกรรมจากการสังเกตของผู้สอนพบว่าผู้เรียนที่ทำกิจกรรมกลุ่มการอ่านนี้มีความมั่นใจในการอ่านงานทางปรัชญามากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมอภิปรายในการสัมมนามากขึ้น กิจกรรมการสอนการเขียนแบบเป็นลำดับขั้นตอนจากง่ายไปสู่ยาก (Scaffold Writing) ของ Coe (2011) ที่ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการเขียนเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ และการสร้างข้อถกเถียงสำหรับผู้เพิ่งเริ่มเรียนในวิชาเอกปรัชญา ซึ่งวิธีการนี้มีลักษณะเป็นลำดับขั้นของกระบวนการเขียนเชิงการโต้แย้ง 4 ขั้น คือ 1) การสรุปเนื้อหาจากบทความที่ได้อ่าน 2) การเขียนวิเคราะห์ตีความสิ่งที่อ่านจากขั้นแรก 3) การเปรียบเทียบสะท้อนข้อโต้แย้งที่พบในบทความ และ 4) การประเมินข้อถกเถียงข้อโต้แย้งจากขั้นที่ 3) ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีการเตรียมพร้อมในการเขียนและการคิดเชิงวิเคราะห์วิพากษ์เมื่อทำการเขียนบทความต่าง ๆ มากขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (writing portfolio project) 9 ขั้นตอนของ Mulnix and Mulnix (2010) ที่เริ่มจากการสอนในหลักการเกี่ยวกับการวิเคราะห์วิพากษ์ใน 2 สัปดาห์แรก แล้วจึงเข้าสู่การเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาและใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แฟ้มสะสมงาน 9 ขั้น ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาด้านการเขียนเพื่อแสดงการคิดวิเคราะห์วิพากษ์อย่างเห็นได้ชัดเมื่อนำงานเขียนชิ้นแรกจากแฟ้มสะสมงานมาเปรียบเทียบกับงานเขียนชิ้นสุดท้าย การใช้วิธีเพื่อนประเมินเพื่อนของ Law and Baer (2020) เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิพากษ์ โดยใช้ระบบออนไลน์ peermark application ของ Turnitin ผู้เรียนแต่ละคนที่ส่งงาน จะได้รับการสุ่มจากระบบ peermark ในการให้งานที่ตนจะต้องประเมิน ผู้ประเมินจะต้องให้คะแนนการวิเคราะห์ และข้อแนะนำตามเกณฑ์มาตรฐานที่ผู้สอนได้ตั้งไว้ให้ การประเมินนี้ ผู้ประเมินจะได้คะแนนตามเนื้อหา คุณภาพ และความสมบูรณ์ของการประเมินที่ผู้สอนมีเกณฑ์ระบุที่กำหนดไว้ โดยผู้เรียนจะมีการฝึกประเมิน 1 ครั้ง และได้รับงานเขียนให้ประเมินคนละ 3 งาน ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีทักษะด้านการปรับแก้งานเขียน (revision) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิจัยด้านการเรียนการสอนปรัชญาในประเทศไทยและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักว่าในประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนาด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ในการเรียนการสอนปรัชญาอย่างเฉพาะเจาะจงที่เป็นรูปธรรม ซึ่งการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ในการเรียนการสอนปรัชญานั้นเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น หากผู้เรียนขาดทักษะดังกล่าวนี้ ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนในสาขาปรัชญา/ปรัชญาและศาสนาได้ ซึ่งหากจะมีการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรเป็นไปในแบบที่ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าการอ่านและการเขียนทางปรัชญาเป็นอย่างไร และควรพัฒนาและปรับปรุงการอ่านและการเขียนตนเองอย่างไร ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีการนำไปใช้ที่ได้ผลดังจากการวิจัยของต่างประเทศ คือ การใช้วิธีการเรียนรู้เชิงรุกในลักษณะต่าง ๆ เช่น การทำกิจกรรมกลุ่มการอ่าน การ

เรียนการสอนแบบใช้แฟ้มสะสมงาน ซึ่งการเรียนรู้เชิงรุกนี้มีความหมายโดยรวมดังที่ Barnes (1989) ได้อธิบายไว้ คือ กระบวนการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อันเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอ่าน การเขียน การอภิปราย และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าในเนื้อหาที่เรียน จากข้อมูลดังกล่าวนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก และต้องการศึกษารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในลักษณะต่าง ๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์และบูรณาการเป็นรูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนในหลักสูตรปรัชญา/ปรัชญาและศาสนา ระดับปริญญาตรี ในประเทศไทยต่อไป

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียนเชิงวิพากษ์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาการอ่านและเขียนปรัชญา ด้วยวิธีการการเรียนรู้เชิงรุก วิชาดังกล่าวนี้เป็นวิชาใหม่ที่มีขึ้นเป็นครั้งแรกของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันเป็นวิชาเอกบังคับ และเนื้อหาของรายวิชานี้จะครอบคลุมถึงการศึกษวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของข้อเขียนเชิงปรัชญา มาตรฐานของงานเขียนทางปรัชญา วิธีอ่านและเขียนข้อเขียนเชิงปรัชญา การฝึกปฏิบัติด้านการอ่านและเขียนข้อเขียนทางปรัชญา รวมทั้งการฝึกนำเสนอข้อเขียนทางปรัชญาในรูปแบบต่าง ๆ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. 2561) การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียนเชิงวิพากษ์ในรายวิชานี้ จึงอาจถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อวางรากฐานการพัฒนาระบบการสืบสอบทางปรัชญาให้กับนิสิตอย่างเป็นระบบตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 อันจะสามารถนำไปสู่การบูรณาการต่อยอดเพื่อใช้ในรายวิชาอื่นในการเรียนในชั้นปีที่สูงขึ้นได้ต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องนี้ต้องการที่จะพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ของนิสิตในหลักสูตรปรัชญาและศาสนาด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุก อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ผู้วิจัยจะนำเสนอถึงองค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ของการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ทางปรัชญา ผู้วิจัยจะนำเสนอก่อนว่าความสามารถเชิงปรัชญา หรือการทำปรัชญา (doing philosophy หรือ philosophize) อันเป็นทักษะอันพึงมีที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาและแสวงหาความรู้ทางปรัชญา ของปรัชญาสายวิเคราะห์ (analytic philosophy) ซึ่งเป็นสายของปรัชญาที่หลักสูตรปรัชญา/ปรัชญาและศาสนาในประเทศไทยใช้ในการศึกษาเป็นหลักนั้นเป็นอย่างไร แล้วจึงนำมาใช้เป็นพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงและบูรณาการเป็นองค์ประกอบของการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ทางปรัชญาต่อไป

Rudisill (2011) ได้อธิบายว่าความสามารถเชิงปรัชญา หมายถึง ทักษะอันพึงมีที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาและแสวงหาความรู้ทางปรัชญา ประกอบด้วยการใช้ทักษะทางปัญญา 4 ด้าน คือ การตีความและวิเคราะห์ การสร้างข้อถกเถียง การมีความรู้ทางปรัชญาและการรู้จักใช้วิธีการทางปรัชญา และการสื่อสาร โดยแต่ละด้านประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังแสดงให้เห็นดังนี้

1) การตีความและวิเคราะห์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรม คือ

- 1.1 ระบุและอธิบายเป้าหมายหลักของประเด็นของเอกสารทางปรัชญา หรือนักคิดคนนั้น ๆ ได้
- 1.2 ระบุและอธิบายกลยุทธ์โครงสร้างการเขียนของบทความหรือนักคิดคนนั้น ๆ ได้
- 1.3 ระบุและอธิบายสมมติฐานหลักของเอกสารทางปรัชญาหรือนักคิดคนนั้น ๆ ได้
- 1.4 ระบุได้ว่าประเด็นสำคัญที่มีการโต้แย้ง หรือกล่าวถึงในข้อโต้แย้งทางปรัชญานั้น ๆ คืออะไร
- 1.5 แยกความแตกต่างระหว่างการเข้าใจกับการประเมินเอกสารทางปรัชญาที่อ่านได้
- 1.6 สรุปและอธิบายข้อสนับสนุนหลักสำหรับข้อสรุปหลักได้
- 1.7 ดึงคำสำคัญออกมาเพื่อการวิเคราะห์ได้
- 1.8 ระบุข้อความหรือมโนทัศน์ที่ไม่สมบูรณ์ คลุมเครือ หรือไร้ความหมายได้
- 1.9 ตั้งคำถามต่อแนวคิดของนักคิด/เอกสารทางปรัชญาได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น
- 1.10 ใช้หลักการของการให้ความเป็นธรรมในการตีความงานของผู้อื่นได้

2) การสร้างข้อถกเถียง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรม คือ

- 2.1 ระบุความแตกต่างระหว่างจุดยืนและข้อถกเถียงสำหรับจุดยืนนั้น ๆ ได้
- 2.2 ดึงข้ออ้างหรือข้อสรุปออกมาจากเอกสารทางปรัชญา หรือเนื้อหาทางปรัชญานั้น ๆ ได้
- 2.3 ระบุการใช้เหตุผลบกพร่อง (Fallacies) ได้
- 2.4 สามารถประเมินความสมเหตุสมผลของข้อถกเถียงตามหลักตรรกวิทยาได้
- 2.5 สามารถสร้างข้อโต้แย้ง (ข้อไม่เห็นด้วย) ต่อข้อถกเถียงทางปรัชญาได้
- 2.6 สามารถสร้างข้อถกเถียงเพื่อสนับสนุน และโต้แย้งจุดยืนทางปรัชญาหนึ่ง ๆ ได้

3) การมีความรู้ทางปรัชญาและการรู้จักใช้วิธีการทางปรัชญา ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรม คือ

- 3.1 แยกแยะความแตกต่างระหว่างคำถามทางปรัชญาและคำถามที่ไม่ใช่ทางปรัชญาได้
- 3.2 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทางปรัชญาและวิธีการของสาขาอื่นได้
- 3.3 แยกแยะระหว่างข้ออ้างเชิงประสบการณ์ และข้ออ้างแบบก่อนประสบการณ์ได้
- 3.4 ใช้การวิเคราะห์เชิงกรอบแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาทางปรัชญาได้
- 3.5 อธิบายความแตกต่างระหว่างอภิปรัชญา ญาณวิทยา จริยศาสตร์ และตรรกวิทยาได้
- 3.6 อธิบายและใช้แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานทางอภิปรัชญาได้
- 3.7 อธิบายและใช้แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานทางญาณวิทยาได้
- 3.8 เชื่อมโยงและบูรณาการการอภิปรายระหว่างสาขาของปรัชญาได้
- 3.9 อธิบายและใช้แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานทางจริยศาสตร์และปรัชญาการเมืองได้

3.10 มีความเชี่ยวชาญในธรรมเนียมปฏิบัติหลักและนักปรัชญาที่สำคัญในประวัติปรัชญา

4) การสื่อสาร ประกอบด้วยตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรม คือ

- 4.1 สามารถอธิบายปรัชญาได้อย่างตรงประเด็นที่ตั้งไว้
- 4.2 เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างมีมารยาทและเป็นเหตุเป็นผล
- 4.3 สามารถพุดนำเสนอในชั้นเรียนหรือในกลุ่มได้
- 4.4 สามารถค้นคว้าวิจัยบทความได้
- 4.5 มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการเขียนบทความ
- 4.6 สามารถเขียนบทความได้ตามกลยุทธ์ที่วางไว้
- 4.7 สามารถเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสมและชัดเจน
- 4.8 ไม่หลงประเด็น

Kienstra, Karsken, and Imants (2014) ได้อธิบายว่าความสามารถเชิงปรัชญาประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ดังนี้

1. การสามารถเลือก ถอดความ ทำให้เป็นโครงสร้าง และตีความสิ่งที่อ่านได้
2. การวิเคราะห์ได้
3. การสามารถตรวจสอบได้
4. การสามารถวิพากษ์ได้
5. การสามารถสะท้อนคิดได้

อำพร ไตรภักดิ์ (2543) ได้อธิบายความสามารถเชิงปรัชญาว่าประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ คือ การเลือกการสร้างโครงสร้างและตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน และการสร้างและปกป้องข้อถกเถียง รวมทั้งการอธิบายความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ การวิจัยสมมติฐาน และการสามารถเปลี่ยนจุดยืนในการถกเถียงได้

Rondhuis (2005) ได้อธิบายถึงความสามารถเชิงปรัชญาว่าประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ

1. การมีการอ้างเหตุผลและการวิเคราะห์อย่างมีคุณภาพ
2. การตระหนักได้ถึงความคลุมเครือ ความไม่ชัดเจน ความไม่แน่นอน และขอบเขตของเรื่องที่กำลังพิจารณา
3. การมีความสามารถในการก้าวกระโดดจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ และจากการปฏิบัติไปสู่ทฤษฎี อย่างยืดหยุ่นได้ โดยทั้งนี้ต้องวางอยู่บนกรอบความรู้และประสบการณ์ของตนเอง

มาร์ค ตามไท (2547) ได้กล่าวเกี่ยวกับความสามารถเชิงปรัชญา หรือ “การทำปรัชญา” (doing philosophy) ว่ามีความหมายคือ การไตร่ตรองเกี่ยวกับโลก สังคม และสถานะของบุคคลในโลกและสังคมนี้ รวมถึงความพยายามที่จะตอบปัญหาพื้นฐานและปัญหาเชิงบรรทัดฐานที่พบในการไตร่ตรองดังกล่าว

Rochelle (2012) ได้ให้ความหมายของความสามารถเชิงปรัชญาไว้ว่าคือ การที่มนุษย์ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งรอบตัวเพื่อนำมาซึ่งคำตอบที่เป็นเหตุเป็นผล โดยที่คำถามนั้นไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบนามธรรม ซึ่งการทํากิจกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถเชิงปรัชญานี้ได้มีขึ้นนานมาแล้ว มนุษย์ในยุคโบราณได้ทำ “กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถเชิงปรัชญา” เมื่อพวกเขาคิดหาวิธีการที่ดีที่สุดในการดักจับสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร เนื่องจากการคิดดังกล่าวประกอบด้วยการคิดถึงวิธีการต่างๆ ในการดักจับสัตว์ เช่น การทำหลุมพราง การใช้ตาข่ายดักจับสัตว์ การพิจารณาเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของแต่ละวิธี แล้วจึงนำมาสู่คำตอบซึ่งเป็นข้อสรุปว่าควรใช้วิธีใดดีที่สุด

Schick and Vaughn (2002) ได้กล่าวเกี่ยวกับความสามารถเชิงปรัชญาว่าคือ การพยายามส่งเสริมผู้เรียนให้ได้มาซึ่งเครื่องมือทางปัญญาที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาแนวคิดทางปรัชญาของตนเอง

Katen (1972) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความสามารถเชิงปรัชญาว่า คือ การสะท้อนคิดและการตรวจสอบในเชิงวิพากษ์และสร้างสรรค์เกี่ยวกับคำถามต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจโลกและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโลก

สรุปได้ว่าความสามารถเชิงปรัชญานั้น หมายถึง การทำกิจกรรมทางปัญญาต่าง ๆ ที่ผู้เรียนปรัชญาพึงปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์วิพากษ์และตีความ การสร้างข้อถกเถียงต่าง ๆ การอภิปรายโต้แย้ง การไตร่ตรอง การสะท้อนคิดและตรวจสอบเชิงวิพากษ์ ในคำถามเกี่ยวกับโลก สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโลกและสังคม เพื่อขัดเกลาความคิดของตนให้มีความชัดเจน เป็นระบบ และลึกซึ้งมากขึ้น

จากความหมายของความสามารถเชิงปรัชญา จะเห็นได้ว่าการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์นั้นเป็นหัวใจสำคัญในการสืบสอบทางปรัชญาและเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการแสวงหาความรู้ทางปรัชญา หากไม่มีการอ่านเชิงวิเคราะห์ ผู้เรียนก็อาจจะไม่สามารถทำการวิพากษ์และอภิปรายแนวคิดทางปรัชญาต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล ส่วนการเขียนเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการนำเสนอข้อถกเถียงหรือข้อเสนอทางปรัชญาต่าง ๆ ของผู้เรียนอันเป็นการเรียบเรียงความคิดและกระบวนการอ้างเหตุผลของผู้เรียนให้มีความชัดเจน เป็นลำดับ และสมเหตุสมผล ผู้วิจัยจึงนำนิยามของความสามารถเชิงปรัชญามาเป็นพื้นฐานในการบูรณาการและพัฒนาตัวบ่งชี้ของการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ทางปรัชญา รวม 16 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ การอ่านอย่างละเอียดเพื่อจำแนกเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ ในแต่ละองค์ประกอบ หาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเพื่อเชื่อมโยง สรุปความ ตีความ ค้นหาสมมติฐานและจุดมุ่งหมายของการเขียน รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความเห็นต่อสิ่งที่อ่านอย่างสมเหตุสมผล วัดได้จากการที่ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้

- 1.1 ดึงคำสำคัญออกมาเพื่อการวิเคราะห์ได้
- 1.2 ระบุได้ว่าประเด็นสำคัญที่มีการโต้แย้ง หรือกล่าวถึงในข้อโต้แย้งทางปรัชญานั้น ๆ คืออะไร
- 1.3 ระบุและอธิบายเป้าหมายหลักของประเด็นของเอกสารทางปรัชญา หรือนักคิดคนนั้น ๆ ได้ และ/หรือสามารถทำความเข้าใจความหมายของข้อความ โครงสร้างเนื้อหาความคิด และแปลความหมายออกมาใช้ได้ ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันหรือในบริบทใหม่ ๆ
- 1.4 สรุปและอธิบายข้อสนับสนุนหลักสำหรับข้อสรุปหลักได้
- 1.5 ระบุและอธิบายสมมติฐานหลักของเอกสารทางปรัชญาหรือนักคิดคนนั้น ๆ ได้
- 1.6 ระบุข้อความหรือมโนทัศน์ที่ไม่สมบูรณ์ คลุมเครือ หรือไร้ความหมายได้
- 1.7 ตั้งคำถามต่อแนวคิดของนักคิด/เอกสารทางปรัชญาได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น โดยอาจเป็นการตั้งคำถามจากข้อสงสัยของตนเองที่มีต่อแนวคิดของนักคิด หรือเอกสารทางปรัชญา การตั้งคำถามกับตัวเองเพื่อการฝึกคิดวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบต่อไป หรืออาจเป็นการตั้งคำถามต่อยอดเพื่อไปสู่เรื่องอื่น ๆ ทางปรัชญาต่อไป
- 1.8 ระบุและอธิบายกลยุทธ์โครงสร้างการเขียนของบทความหรือนักคิดคนนั้น ๆ ได้
- 1.9 ใช้หลักการของการให้ความเป็นธรรมในการอ่านเพื่อตีความงานของผู้อื่น (Principle of Charity) ได้ คือ ในการอ่านเพื่อตีความงานของผู้อื่น ควรตีความในแบบที่ทำให้ข้อถกเถียงของเขามีความหนักแน่นที่สุด แล้วค่อยวิพากษ์ต่อไป
- 1.10 สามารถประเมินความสมเหตุสมผลของข้อถกเถียงตามหลักตรรกวิทยาระบบใดระบบหนึ่งได้

2. การเขียนเชิงวิพากษ์ คือ การเขียนเพื่อแยกแยะ เชื่อมโยง ตีความข้อมูลภายในบริบทต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสรุป ประเมิน นำเสนอเหตุผลเพื่อสนับสนุนหรือโต้แย้งประเด็น และปกป้องจุดยืนของตนเองได้อย่างถูกต้องตามหลักตรรกวิทยา วัดได้จากการที่ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้

- 2.1 สามารถอธิบายถึงข้ออ้างหรือข้อสรุปจากเอกสารทางปรัชญา หรือเนื้อหาทางปรัชญานั้น ๆ ได้อย่างชัดเจนโดยการสรุปถอดความออกมาเป็นถ้อยคำของตนเอง
- 2.2 สามารถเขียนตีความงานของผู้อื่นได้โดยใช้หลักการของการให้ความเป็นธรรมในการตีความงานของผู้อื่น (Principle of Charity) คือ ควรเขียนตีความในแบบที่ทำให้ข้อถกเถียงของเขามีความหนักแน่นที่สุด แล้วค่อยวิพากษ์ต่อไป
- 2.3 สามารถอธิบายถึงความสมเหตุสมผลหรือไม่สมเหตุสมผลของข้อถกเถียงตามหลักตรรกวิทยาระบบใดระบบหนึ่งได้อย่างชัดเจน
- 2.4 สามารถสร้างข้อโต้แย้ง (ข้อไม่เห็นด้วย) หรือข้อสนับสนุน (ข้อเห็นด้วย) ต่อข้อถกเถียงทางปรัชญาหนึ่ง ๆ ได้อย่างตรงประเด็นและสมเหตุสมผล

2.5 สามารถแสดงจุดยืนของตนเองได้อย่างชัดเจน

2.6 สามารถปกป้องจุดยืนของตนเองได้อย่างตรงประเด็นและสมเหตุสมผล

ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

การเรียนรู้เชิงรูกนั้นมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบประกอบสร้างนิยม (constructivism) ที่เน้นว่าผู้เรียนจะต้องประกอบหรือสร้างความเข้าใจของตนเองขึ้นมา Piaget ผู้ค้นพบทฤษฎีดังกล่าวได้ทำการวิจัยพัฒนาการทักษะด้านพุทธิสัยของเด็ก และพบว่าความรู้ของเด็กนั้นมีการประกอบสร้างขึ้นทีละเล็กทีละน้อย และในกระบวนการสร้างความหมาย เด็กมีการแทนที่หรือปรับความรู้ความเข้าใจของตนที่มีอยู่แล้วด้วยความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น จากทฤษฎีดังกล่าว ได้นำมาสู่ทฤษฎีประกอบสร้างนิยมทางสังคม (Social constructivism) ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เชิงรูกเช่นกัน กล่าวคือ ทฤษฎีประกอบสร้างนิยมทางสังคมมีแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น Vygoysky อธิบายถึง zone of proximal development ว่าเป็นพื้นที่ที่ควรได้รับการมุ่งหมายลงไปในกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเองและสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น การใช้ scaffolding อันเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาโดย Bruner มีรากฐานมาจากทฤษฎีประกอบสร้างนิยมทางสังคม กระบวนการ scaffolding นี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนแก้ปัญหาหรือกระทำการที่นำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนอาจทำไม่ได้ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือ การเรียนรู้แบบ scaffold มีความสำคัญต่อการเรียนรู้เชิงรูกในแง่ของการได้มาซึ่งความรู้หรือทักษะใหม่ ๆ แต่การช่วยเหลือนั้นก็ควรจะถูกนำออกไปเมื่ออยู่ในเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างอิสระด้วย (Cambridge International, 2020: Online)

Beich (2015) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้เชิงรูก คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูงด้วยการคิดวิเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์ รวมทั้งฝึกทักษะการฟัง อ่าน เขียน ร่วมกันอภิปราย และลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้สอนคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

Dale (1969) ได้อธิบายเกี่ยวกับการสอนเชิงรูกว่า เป็นการสอนจากการลงมือปฏิบัติที่จะทำให้ผู้เรียนคงไว้ซึ่งความรู้ นั้น ๆ ได้มากและนานกว่าการเรียนรู้โดยการอ่าน หรือการฟังเท่านั้น

การเรียนรู้เชิงรูกคือ กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยการสร้างความรู้และความเข้าใจของตนเองขึ้นมา กล่าวคือ การที่ผู้เรียนจะทำความเข้าใจกับข้อมูลและแนวคิดใหม่ ๆ ได้นั้นผู้เรียนจำเป็นต้องเชื่อมโยงข้อมูลหรือแนวคิดใหม่ดังกล่าวเข้ากับความรู้เดิมที่ตนมี ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้คือกระบวนการเชิงรูกที่สามารถเกิดขึ้นได้ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้เชิงรูกนี้เน้นให้ผู้เรียนได้คิดและฝึกการใช้ความรู้และทักษะใหม่เพื่อพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกที่ยั่งยืน และความเข้าใจเชิงลึกดังกล่าวนี้เองที่

ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันได้และทำให้ผู้เรียนสามารถคิดเชิงสร้างสรรค์ได้เมื่อผู้เรียนมีความรู้ที่เป็นรากฐานที่มั่นคงแล้ว (Cambridge International, 2020: Online)

Bonwell and Eison (1991) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้เชิงรุก คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำ และคิดเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ ซึ่งกลยุทธ์ในชั้นเรียนที่สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนได้คือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากกว่าเพียงแค่การฟังผู้สอน เน้นการพัฒนาทักษะของผู้เรียนมากกว่าการถ่ายทอดข้อมูล ให้ผู้เรียนมีการใช้ทักษะการคิดขั้นสูง (เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า เป็นต้น) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน (เช่น การอ่าน การอภิปราย การเขียน เป็นต้น) ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนได้สำรวจทัศนคติในด้านต่าง ๆ ของตนเอง

Handelsman et al (2007) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกมีนัยยะว่าผู้เรียนนั้นมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเอง กลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกนั้นจะให้ผู้เรียนทำบางอย่างมากกว่าเพียงการจดเล็คเชอร์ พวกเขาจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ใหม่

Freeman et al (2014) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมหรืออภิปรายในชั้นเรียน โดยเน้นที่การคิดขั้นสูง และบางครั้งมีการทำงานกลุ่ม

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุกคือการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นผู้สอน หรือเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งมีความสำคัญเนื่องจากการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ของตนขึ้นมาจากการใช้ทักษะการคิดขั้นสูงทั้งทางการคิดวิเคราะห์ ประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ซึ่งทำได้โดยการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน การทำโครงงาน การทำรายงานเดี่ยว/กลุ่ม การเขียนบทความ อันจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเชิงลึกที่ยั่งยืนเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ การเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับการนำไปบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนในหลักสูตรปรัชญา/ปรัชญาและศาสนา ระดับปริญญาบัณฑิต เนื่องจากทักษะดังกล่าวนี้ต้องอาศัยการลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งยังต้องใช้ทักษะการคิดขั้นสูงเข้ามาประกอบในการลงมือปฏิบัติทั้งด้านการอ่านและเขียนอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ด้วยการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างแรงผลักดันในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์

Zanelotti (2006) สร้างแรงผลักดันในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยการให้ผู้เรียนอ่านบทความทั่วไปที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะเรียน และนำมาช่วยกันอภิปรายถึงประเด็นสำคัญและช่วยกันหาคำสำคัญในบทความนั้น ๆ ในชั้นเรียน จากนั้นจึงนำแนวคิดทฤษฎีจากบทเรียนเข้ามาอภิปรายตีความประเด็นสำคัญและคำสำคัญต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อเป็นการฝึกการวิเคราะห์วิพากษ์สำหรับผู้เรียน

Cholbi (2007) ใช้การเรียนรู้แบบจงใจ (Intentional Learning) ในการเรียนการสอนปรัชญา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายนั้น แนวทางการสอนมีดังนี้

1. การอธิบายเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนเพื่อสร้างแรงผลักดันในการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องคำนึงว่าจะใส่เนื้อหาใดให้ผู้เรียนบ้างและด้วยวิธีการใด และจะต้องอธิบายให้ชัดเจนถึงเป้าหมายในการสอน

2. การวินิจฉัยแนวโน้มการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรตรวจสอบว่าผู้เรียนนั้นมีแนวโน้มการเรียนรู้อย่างไร โดยพิจารณาจากการเขียนบทความของผู้เรียน หรือการประเมินตนเองของผู้เรียน

3. การประเมินผล ในการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรต้องประเมินผลทั้งในแบบการประเมินผลย่อยระหว่างเรียน (formative evaluation) และการประเมินผลรวม หรือการประเมินผลหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ (summative evaluation)

4. การมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนและชัดเจน ในการเรียนการสอนนั้นผู้สอนต้องอธิบายถึงเป้าหมายการเรียนรู้อย่างชัดเจน

5. การผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบทางปรัชญา ในการสอนปรัชญานั้น ผู้เรียนมักจะพบกับเนื้อหาและวิธีการที่แปลก ไม่เคยพบมาก่อน จากงานวิจัยพบว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้หากพวกเขาพบกับเรื่องราวปัญหาที่พวกเขามองเห็นว่าน่าสนใจและมีความสำคัญ ในการสอนปรัชญาก็เช่นกัน หากผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีแรงผลักดันตนเองในการเรียนรู้ คือ สามารถตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถพัฒนาเหตุผลภายในตนเองเพื่อผลักดันการแสวงหาความรู้ได้ เนื้อหาในกิจกรรมการเรียนการสอนก็ต้องอยู่ในรูปของปัญหาที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคย เช่น เหตุการณ์ในปัจจุบัน ภาพยนตร์ต่าง ๆ รวมทั้งหนังสืออ่านนอกเวลาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเชิงปรัชญาต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงผลักดันในการแสวงหาประเด็นการอภิปรายและข้อโต้แย้งต่าง ๆ และนำมาซึ่งการค้นพบคำตอบและข้อถกเถียงต่อปัญหาเหล่านั้นได้ด้วยตนเอง

การฝึกอ่านและเขียนงานทางปรัชญา

Coe (2011) ใช้การสอนโดยการเขียนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจากง่ายไปสู่ยาก (scaffolded writing) เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ และการสร้างข้อถกเถียง วิธีการนี้มีลักษณะเป็นลำดับขั้นของกระบวนการเขียนเชิงการโต้แย้ง 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการเขียนสรุปเพื่อแสดงถึงเข้าใจเกี่ยวกับบทความที่อ่าน

ขั้นที่ 2 เป็นการเขียนวิเคราะห์และตีความ เกี่ยวกับอีกบทความที่ได้รับมอบหมายให้อ่าน

ขั้นที่ 3 เป็นการเขียนอธิบายเปรียบเทียบสะท้อนจุดยืนและการอ้างเหตุผลระหว่างสองบทความเกี่ยวกับปัญหาหนึ่ง ๆ

ขั้นที่ 4 เป็นการเขียนประเมิน (evaluation) ข้อถกเถียง ซึ่งการประเมินนี้จะต้องวางอยู่บน

ทักษะจาก 3 ขั้นที่ผ่านมา คือ ต้องมาจากความเข้าใจ การวิเคราะห์ และการสะท้อนถึงจุดอ่อนจุดแข็งของการอ้างเหตุผลในบทความที่ผู้เรียนอ่าน

Colter and Ulatowski (2015) ได้อธิบายถึงการสอนวิชาปรัชญาว่า ได้ใช้วิธีการแบบโสเครตีสในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านปรัชญาในเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งวิธีการแบบโสเครตีสนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. พิจารณาว่าประเด็นปัญหาของเรื่องคืออะไร (isolate the philosophically relevant issue)
2. พิจารณาว่าอะไรคือคำสำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ (isolate key philosophical terms requiring analysis)
3. วิเคราะห์/ให้คำจำกัดความกับคำนั้น ๆ (propose a definition or analysis)
4. ประเมินคำจำกัดความนั้น ๆ ในเชิงวิพากษ์ (critically evaluate the definition)
5. ปรับปรุงและ/หรือทำให้คำจำกัดความชัดเจนขึ้น (revise and/or clarify the definition)

Digiovanna (2014) กล่าวว่าในการสอนนั้น ผู้สอนไม่ได้ให้เพียงความรู้กับผู้เรียนเท่านั้น แต่จะต้องให้ความรู้ที่รวมไปถึงการอธิบายสิ่งที่เข้าใจออกมาเป็นคำพูดของตนเอง (rephrase the claim) การเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (relate to other claim) การดึงข้อสรุปออกมาจากสิ่งที่อ่าน (draw conclusion from it) และการประยุกต์ใช้ (making practical use of it) ผู้สอนควรส่งเสริมแต่ละระดับเพื่อความรู้และความเข้าใจที่แท้จริง สำหรับระดับความเข้าใจของผู้เรียนที่พึงมีในการเรียนปรัชญา คือ 1) การสามารถอธิบายสิ่งที่เข้าใจออกมาเป็นคำพูดของตนเอง (the abilities to rephrase) 2) การสามารถเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ (the abilities to connect) 3) การสามารถสร้างจุดยืนใหม่ของตนเองได้ (to produce novel claim) 4) การประยุกต์ใช้ความรู้ได้ (to enact knowledge) ในการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรพัฒนาผู้เรียนตามขั้นตอนดังกล่าวโดยให้สถานการณ์สมมติหนึ่ง ๆ กับผู้เรียน และให้ผู้เรียนนำแนวคิดทางปรัชญา 2 แนวคิดมาอธิบาย [ขั้น (1) และ (2)] และจากนั้นจึงฝึกขั้น 3) และ 4) จากการใช้สถานการณ์สมมติอีกเช่นกัน

กิจกรรมเพื่อนประเมินเพื่อน

Baker (2016) อธิบายว่ากิจกรรมเพื่อนประเมินเพื่อน (peer review) นั้นมีประโยชน์ คือ ผู้เรียนที่ทำการประเมินเพื่อนจะมีผลงานการเขียนบทความของตนเองที่ดีขึ้นเนื่องจากการประเมินจะทำให้ผู้ประเมินได้เห็นถึงขั้นตอนการเขียนโดยละเอียด และสามารถกลับมาประเมินตนเองได้ว่างานเขียนของตนยังคงขาดตกบกพร่องในส่วนใดไปบ้าง Baker อธิบายว่าควรมีการใช้กิจกรรมนี้เพื่อประเมินการเขียนบทความในช่วงเวลา เช่น 5 สัปดาห์ ก่อนส่งบทความฉบับสมบูรณ์ และควรใช้รูปแบบในการประเมิน การเก็บความหลังเพื่อนประเมินเพื่อน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การแก้ระดับพื้นผิวเช่น แก้ไวยากรณ์ การสะกดคำ เพิ่มคำ ลดคำ เพิ่มข้อความ ลดข้อความ
2. การแก้เชิงลึก เช่น แก้ทิศทางการวิเคราะห์ แก้ข้อโต้แย้ง เพิ่มประเด็นการวิเคราะห์ ขยายความข้อถกเถียงให้ชัดเจน เป็นต้น

Baker แบ่งขั้นตอนเพื่อนประเมินเพื่อน เป็น 3 ขั้น คือ

1. ส่งร่างบทความ 4 สัปดาห์ก่อนวันส่งฉบับสมบูรณ์
2. ผู้สอนต้องปิดชื่อผู้เขียนแล้วจึงส่งบทความให้เพื่อนๆอ่าน หากผู้ส่งบทความสมบูรณ์ (ครบทุกประเด็นการเขียนบทความ) มาให้ ผู้สอนก็จะส่งบทความที่มีลักษณะสมบูรณ์ให้อ่าน ส่วนผู้ที่เขียนอย่างขาด ๆ เกิน ๆ ผู้สอนก็จะส่งบทความในประเภทเดียวกันให้อ่าน และส่งรูปรีวิคให้ผู้เรียนโดยในรูปรีวิคจะมีตัวอย่างการวิจารณ์งานที่ดีและไม่ดีให้ด้วย

3. เกรดของผู้เรียนมาจากการทำกิจกรรมเพื่อนประเมินเพื่อน มากกว่าคุณภาพของบทความ เพราะพบว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ผู้เรียนแต่ละคนประเมินให้เพื่อนในกิจกรรมนี้จะมีคุณภาพหากมีการให้คะแนนด้วย

Hendry, White, and Herbert (2016) ให้คำอธิบายว่า ในการฝึกเขียนเชิงวิพากษ์ ควรมีการให้คำแนะนำและแนวทางกับผู้เรียนว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำในการเขียนเชิงวิพากษ์ รวมทั้งอาจให้ผู้เรียนได้ลองประเมินงานเขียนของผู้อื่นก่อนเริ่มเขียนงานของตนเอง เนื่องจากพบว่าทำให้ผู้เรียนได้ประเมินงานตัวอย่างเช่นงานของผู้เรียนเทอมก่อน ๆ ก่อนที่จะให้เขียนงานของตน และอธิบายว่าเหตุใดงานดังกล่าวจึงได้คะแนนเช่นนั้น ผู้เรียนจะพัฒนาความเข้าใจว่าสิ่งใดที่เป็นที่ต้องการในเกณฑ์และมาตรฐานการเขียนงานของตน และจะทำให้การเขียนงานของผู้เรียนนั้นพัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนการสอนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา
2. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา
3. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิพากษ์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา

ขอบเขตการวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ด้วยรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนี้ เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา ซึ่งเป็นรายวิชาเอกบังคับตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญาและศาสนา โดยมีการเปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิง

วิพากษ์ก่อนเรียนและหลังเรียน สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ นิสิตระดับปริญญาบัณฑิต วิชาเอกปรัชญาและศาสนา ชั้นปีที่ 1 กลุ่มที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการอ่านและเขียนทางปรัชญาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้เชิงรุก คือ กระบวนการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีจุดเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอ่าน การเขียน การอภิปราย และการแก้ปัญหา อันเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าในเนื้อหาที่เรียน

รูปแบบการเรียนการสอน คือ แบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดองค์ประกอบอย่างเป็นระบบ และสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้ หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ (1) ทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ (4) ผลลัพธ์การเรียนรู้

วิชาการอ่านและเขียนทางปรัชญา คือ รายวิชาเอกบังคับในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาปรัชญาและศาสนา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งคำอธิบายรายวิชา คือ ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของข้อเขียนเชิงปรัชญา มาตรฐานของงานเขียนทางปรัชญา วิธีอ่านและเขียนข้อเขียนเชิงปรัชญา ฝึกปฏิบัติอ่านและเขียนข้อเขียนทางปรัชญา รวมทั้งฝึกนำเสนอข้อเขียนทางปรัชญาในรูปแบบต่าง ๆ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1. การอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ การอ่านอย่างละเอียดเพื่อจำแนกเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ ในแต่ละองค์ประกอบ หาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเพื่อเชื่อมโยง สรุปความ ตีความ ค้นหาสมมติฐานและจุดมุ่งหมายของการเขียน รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความเห็นต่อสิ่งที่อ่านอย่างสมเหตุสมผล วัดได้จากการที่ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้

1.1 ดึงคำสำคัญออกมาเพื่อการวิเคราะห์ได้

1.2 ระบุได้ว่าประเด็นสำคัญที่มีการโต้แย้ง หรือกล่าวถึงในข้อโต้แย้งทางปรัชญานั้น ๆ คืออะไร

1.3 ระบุและอธิบายเป้าหมายหลักของประเด็นของเอกสารทางปรัชญา หรือนักคิดคนนั้น ๆ ได้ และ/หรือสามารถทำความเข้าใจความหมายของข้อความ โครงสร้างเนื้อหาความคิด และแปลความหมายออกมาใช้ได้ ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันหรือในบริบทใหม่ ๆ

1.4 สรุปและอธิบายข้อสนับสนุนหลักสำหรับข้อสรุปหลักได้

- 1.5 ระบุและอธิบายสมมติฐานหลักของเอกสารทางปรัชญาหรือนักคิดคนนั้นๆ ได้
- 1.6 ระบุข้อความหรือมโนทัศน์ที่ไม่สมบูรณ์ คลุมเครือ หรือไร้ความหมายได้
- 1.7 ตั้งคำถามต่อแนวคิดของนักคิด/เอกสารทางปรัชญาได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น โดยอาจเป็นการตั้งคำถามจากข้อสงสัยของตนเองที่มีต่อแนวคิดของนักคิด หรือเอกสารทางปรัชญา การตั้งคำถามกับตัวเองเพื่อการฝึกคิดวิเคราะห์หาคำตอบต่อไป หรืออาจเป็นการตั้งคำถามต่อยอดเพื่อไปสู่เรื่องอื่น ๆ ทางปรัชญาต่อไป
- 1.8 ระบุและอธิบายกลยุทธ์โครงสร้างการเขียนของบทความหรือนักคิดคนนั้นๆ ได้
- 1.9 ใช้หลักการของการให้ความเป็นธรรมในการอ่านเพื่อตีความงานของผู้อื่น (Principle of Charity) ได้ คือ ในการอ่านเพื่อตีความงานของผู้อื่น ควรตีความในแบบที่ทำให้ข้อถกเถียงของเขามีความหนักแน่นที่สุด แล้วค่อยวิพากษ์ต่อไป
- 1.10 สามารถประเมินความสมเหตุสมผลของข้อถกเถียงตามหลักตรรกวิทยาระบบใดระบบหนึ่งได้

2. การเขียนเชิงวิพากษ์ คือ การเขียนเพื่อแยกแยะ เชื่อมโยง ตีความข้อมูลภายในบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสรุป ประเมิน นำเสนอเหตุผลเพื่อสนับสนุนหรือโต้แย้งประเด็น และปกป้องจุดยืนของตนเองได้อย่างถูกต้องตามหลักตรรกวิทยา วัดได้จากการที่ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้

- 2.1 สามารถอธิบายถึงข้ออ้างหรือข้อสรุปจากเอกสารทางปรัชญา หรือเนื้อหาทางปรัชญานั้น ๆ ได้อย่างชัดเจนโดยการสรุปถอดความออกมาเป็นถ้อยคำของตนเอง
- 2.2 สามารถเขียนตีความงานของผู้อื่นได้โดยใช้หลักการของการให้ความเป็นธรรมในการตีความงานของผู้อื่น (Principle of Charity) คือ ควรเขียนตีความในแบบที่ทำให้ข้อถกเถียงของเขามีความหนักแน่นที่สุด แล้วค่อยวิเคราะห์วิพากษ์ต่อไป
- 2.3 สามารถอธิบายถึงความสมเหตุสมผลหรือไม่สมเหตุสมผลของข้อถกเถียงตามหลักตรรกวิทยาระบบใดระบบหนึ่งได้อย่างชัดเจน
- 2.4 สามารถสร้างข้อโต้แย้ง (ข้อไม่เห็นด้วย) หรือข้อสนับสนุน (ข้อเห็นด้วย) ต่อข้อถกเถียงทางปรัชญาหนึ่ง ๆ ได้อย่างตรงประเด็นและสมเหตุสมผล
- 2.5 สามารถแสดงจุดยืนของตนเองได้อย่างชัดเจน
- 2.6 สามารถปกป้องจุดยืนของตนเองได้อย่างตรงประเด็นและสมเหตุสมผล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีการดำเนินการดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัย

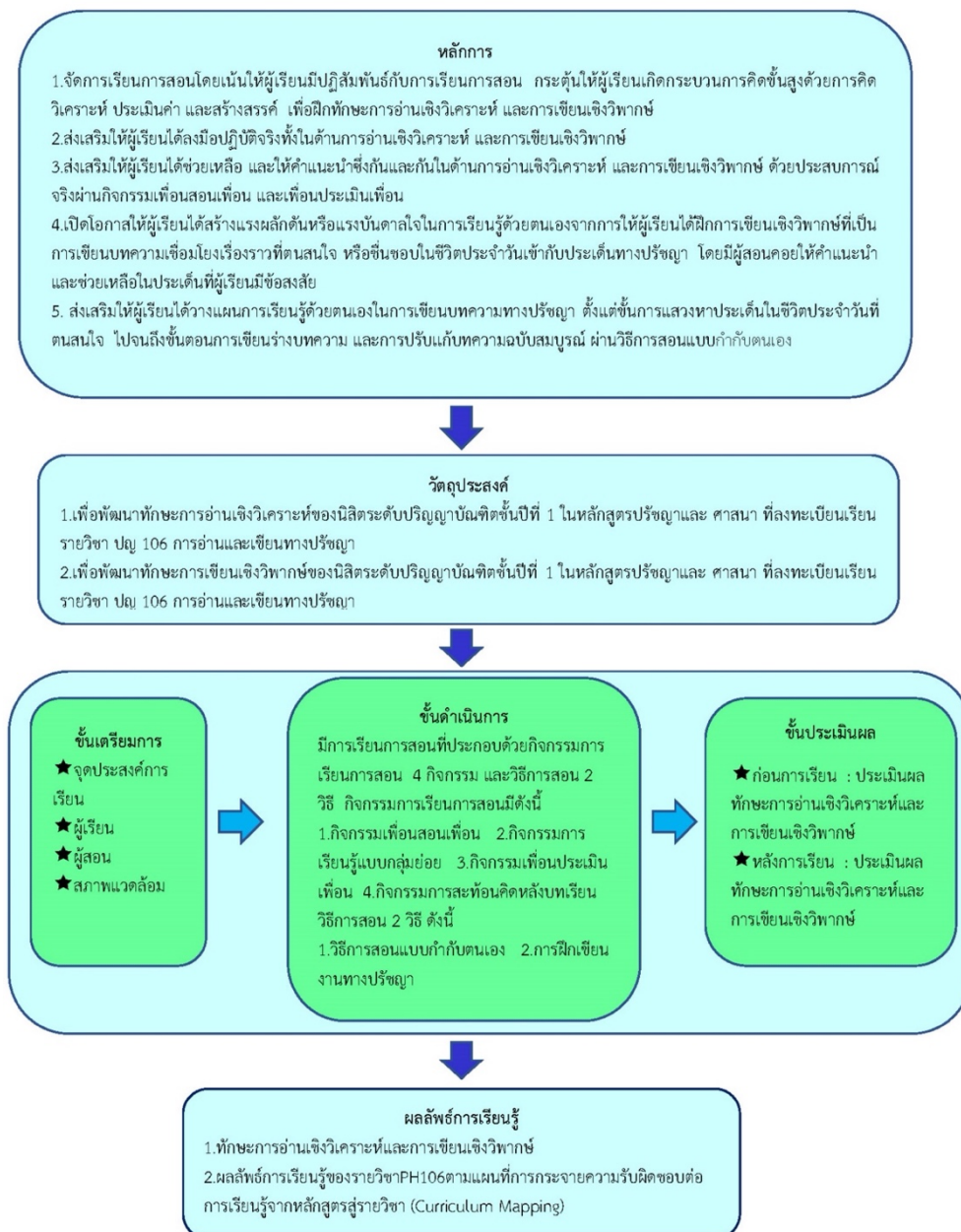
วัตถุประสงค์ การวิจัย	ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	การเก็บและ รวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนการสอนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา	เอกสารเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงรุก และเอกสารเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ทางปรัชญา มีเกณฑ์ในการเลือกคือ ได้รับการตีพิมพ์มาแล้วไม่เกิน 5 ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ.2019 ลงไป	-แบบวิเคราะห์ เอกสาร -เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น คือ แบบทดสอบการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์	การวิเคราะห์ เอกสาร	การวิเคราะห์เนื้อหา
2. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา	-ประชากร คือ นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา ในปีการศึกษา 2/2562 จำนวน 65 คน -กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา ในปีการศึกษา 2/2562 โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 35 คน โดยมีเกณฑ์คือ เป็นกลุ่มนิสิตที่ผู้วิจัยไม่ได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และไม่ทราบถึงระดับผลการเรียนของแต่ละคน เพื่อป้องกันการเกิดตัวแปรแทรกซ้อน เช่น Halo effect เป็นต้น	-รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ -แบบทดสอบการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ -แบบสังเกตพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียน และด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์	การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ในการสอนรายวิชา ปญ106 14 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 42 ชั่วโมง	-แบบทดสอบการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ โดยใช้สถิติ t-test dependent -แบบสังเกตพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)
3. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิพากษ์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา	-ประชากร คือ นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา ในปีการศึกษา 2/2562 จำนวน 65 คน -กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา ในปีการศึกษา 2/2562 โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 35 คน โดยมีเกณฑ์คือ เป็นกลุ่มนิสิตที่ผู้วิจัยไม่ได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และไม่ทราบถึงระดับผลการเรียนของแต่ละคน เพื่อป้องกันการเกิดตัวแปรแทรกซ้อน เช่น Halo effect เป็นต้น	-รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ -แบบทดสอบการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ -แบบสังเกตพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียน และด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์	การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ในการสอนรายวิชา ปญ106 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง	-แบบทดสอบการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ โดยใช้สถิติ t-test dependent -แบบสังเกตพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

ผลการวิจัย

1.ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนการสอนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา

รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นเป็นการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์วิธีการสอนเชิงรุก การสอนปรัชญา และการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ทางปรัชญา มาสังเคราะห์เพื่อเป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนการสอนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา แล้วนำไปทดลองใช้ รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนี้ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และผลที่จะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ดั่งนำเสนอในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและศาสนา

กระบวนการเรียนการสอนขั้นดำเนินการที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอน 4 กิจกรรม และวิธีการสอน 2 วิธี สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2-3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 กิจกรรมการเรียนการสอนของรูปแบบฯ (ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์)

กิจกรรม	ขั้นตอนของกิจกรรม
1.เพื่อนสอนเพื่อน (peers teaching)	ทำในชั้นเรียนต้นชั่วโมงทุกสัปดาห์ ใช้เวลาโดยรวมประมาณ 25-30 นาที มีวิธีการดังนี้ 1. สอน ผู้เรียนสอนความหมายของชนิดของเหตุผลวิบัติ (fallacy) 1 ชนิดให้กับเพื่อนร่วมชั้น รวมทั้งนำเสนอตัวอย่างของการใช้เหตุผลวิบัติชนิดดังกล่าวในชีวิตประจำวัน สัปดาห์ละ 4-5 คน คนละ 1 ชนิด (ผู้สอนมอบหมายชนิดของเหตุผลวิบัติให้ผู้เรียนทุกคนไปค้นคว้า พร้อมแนะนำแหล่งการค้นคว้าต่าง ๆ) 2.บันทึก ผู้เรียนทุกคนฟังการนำเสนอ ตั้งคำถามเพื่อถามเพื่อนผู้สอนเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน เมื่อเข้าใจแล้วจึงบันทึกชนิดของเหตุผลวิบัติและความหมาย รวมทั้งยกตัวอย่างของการใช้เหตุผลวิบัติชนิดดังกล่าวในชีวิตประจำวันที่ตนพบเจอ เพื่อส่งผู้สอนท้ายชั่วโมง
2. การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย (small group learning) มี 2 กิจกรรมย่อย ดังหัวข้อที่ 2.1-2.2	2.1 กลุ่มการอ่านและเล่นเกมสตอบคำถาม กำหนดให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ 3-5 คน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มอ่านจับใจความสำคัญของเนื้อความที่เรียนในสัปดาห์นั้น โดยใช้เวลา 30 นาที แล้วจึงให้เล่นเกมสตอบคำถามเชิงวิเคราะห์และคำถามเชิงการประยุกต์ใช้ เกี่ยวกับประเด็นที่อ่าน 2.2 Unexpected collaborative Quiz กำหนดให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ 3-4 คน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มช่วยกันอ่านเพื่อเขียนตอบคำถามข้อสอบย่อยแบบเปิดหนังสือที่ผู้สอนกำหนดให้ ซึ่งคำถามที่ผู้สอนกำหนดให้เน้นเป็นคำถามเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยง และประยุกต์ใช้ หรือคำถามเพื่อแสดงความเห็น เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักสรุปใจความสำคัญออกมาเป็นความเข้าใจตนเอง แล้วจึงทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ และประเมินค่าต่อไป
3.เพื่อนประเมินเพื่อน (peers review)	กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนเขียนบทความทางปรัชญาตามแนวทางการเขียนงานทางปรัชญาที่ผู้สอนได้สอน (โปรดดูวิธีการสอนการฝึกเขียนงานทางปรัชญาในตารางที่ 3) แล้วจับคู่กันวิพากษ์โดยผู้สอนมีรูปรีดให้ผู้เรียนได้ศึกษาขั้นตอนและวิธีการประเมิน และนอกจากนี้ การมีรูปรีดยังทำให้ผู้เรียนได้พิจารณาการเขียนของตนด้วยว่าขาดอะไรไปหรือไม่ โดยให้ทุกคนทำ 2 draft ขึ้นไป พร้อมส่งทั้งในส่วนขอบทความและการประเมินเพื่อนให้ผู้สอนต่อไปตามเวลาที่กำหนดไว้
4.การสะท้อนคิด (reflection) หลังบทเรียน	หลังการเรียนการสอนทุกครั้ง ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนมีการเขียนสรุปสะท้อนคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนในสัปดาห์นั้น ๆ เพื่อเป็นการประเมินตนเองว่ามีส่วนใดที่เข้าใจหรือไม่เข้าใจอย่างไร และควรวางแผนการเรียนรู้ของตนเองอย่างไรเพื่อให้เข้าใจในส่วนนั้น ๆ มากขึ้น รวมทั้งมีส่วนใดที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด หรือมีคำถามต่อยอดใดเกี่ยวกับบทเรียนที่ได้เรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ

ตารางที่ 3 วิธีการเรียนการสอนของรูปแบบฯ (ทักษะการเขียนเชิงวิพากษ์)

วิธีการสอน	ขั้นตอนการสอน
1. การสอนแบบกำกับตนเอง (self-regulated learning) นำมาประยุกต์ใช้ใน 2 แนวทาง ดังแสดงให้เห็นในขั้นตอนการสอน 1.1-1.2	1.1 การสร้างกลุ่มการอ่าน กำหนดให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ 3-5 คน จากนั้นผู้สอนจึงมอบหมายให้ผู้เรียนได้อ่านเนื้อความที่กำหนดไว้ โดยให้กลุ่มผู้เรียนกำหนดแนวทางการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อความนั้น ๆ กันเอง และให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์หรือวิพากษ์เกี่ยวกับเนื้อความที่อ่านจำนวน 2-3 คำถาม พร้อมตอบคำถามนั้น ๆ แล้วจึงนำงานดังกล่าวส่งผู้สอน 1.2 การเขียนบทความทางปรัชญา ผู้สอนให้ผู้เรียนหาแรงบันดาลใจในการเขียนเรื่องที่ตนสนใจ ที่จะทำให้งานมีแรงผลักดันในการเขียน แต่จะกำหนดให้ผู้เรียนเขียนบทความตามรูปแบบการเขียนงานทางปรัชญาที่ได้อธิบายไว้ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่ตนชอบทำ งานอดิเรก หรือประเด็นทางสังคม/การเมือง/วัฒนธรรมที่ตนสนใจ แล้วนำประเด็นทางปรัชญาเข้ามาวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องที่ตนเขียน โดยให้ผู้เรียนกำหนดวางแผนเวลาและการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียนสามารถปรึกษาผู้สอนได้ในเรื่องของประเด็นทางปรัชญาที่จะนำมาวิเคราะห์
2. การฝึกเขียนงานทางปรัชญา	มีขั้นตอนการฝึกเขียน ดังนี้ 1) เรียบเรียงสาระสำคัญที่ปรากฏในสิ่งที่อ่าน (They say) ผู้เรียนเขียนบันทึกสรุปสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้อ่าน โดยสรุปออกมาเป็นคำพูดของตัวเอง อาจทำได้โดยการหาคำสำคัญ (keywords) ในเรื่องที่อ่านให้พบทุกคำ จากนั้นอ่านให้เข้าใจจนจบ แล้วนำคำสำคัญมาอธิบายเชื่อมโยงตามความเข้าใจของตนเองหลังจากที่อ่านจบแล้ว เพื่อเป็นการถอดความ (paraphrase) พร้อมยกตัวอย่างประกอบ 2) แสดงความเห็นต่อสิ่งที่ได้อ่าน (I say) ผู้เรียนแสดงความเห็นด้วยและ/หรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่ได้อ่าน พร้อมแสดงเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ 3) ข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้นต่อข้อวิพากษ์ของผู้เขียน (What one might object) ผู้เรียนวิเคราะห์ต่อไปถึงข้อโต้แย้ง หรือตัวอย่างแย้งที่อาจเกิดได้กับข้อวิพากษ์ของตน 4) คำตอบต่อข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้น (I reply) ผู้เรียนให้คำตอบต่อข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้น 5) สรุป (Conclusion) ผู้เรียนเขียนสรุปย่อสิ่งที่เขียนมาทั้งหมด ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายของบทความ จากนั้นผู้สอนจึงนำแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับการเขียนให้ผู้เรียนได้เก็บไว้ตรวจสอบความครบถ้วนของงานเขียนตนเอง พร้อมให้เกณฑ์การให้คะแนนrubricสำหรับการตรวจให้คะแนนในบทความของผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบอีกครั้งโดยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้แลกเปลี่ยนตรวจสอบ และอาจมีการตั้งคำถามในงานเขียนซึ่งกันและกัน หรือเปิดประเด็นการเขียนเพิ่มเติม เพื่อให้งานเขียนมีความชัดเจนขึ้น

2. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต
 ชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรปรัชญาและ ศาสนา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ปญ106 การอ่านและเขียนทางปรัชญา
 ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 การประเมินผลระหว่างเรียน

2.2 การประเมินผลทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ก่อนและหลังเรียน

2.3 การประเมินผลการเรียนรู้ตามความรับผิดชอบหลักที่กำหนดไว้ในแผนที่การกระจายความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชาของรายวิชาการอ่านและเขียนทางปรัชญา (ปญ106)

2.1 การประเมินผลระหว่างเรียน

การประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินผลรายสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอนตลอดภาคการศึกษา ประกอบด้วย การประเมินผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านการมีส่วนร่วมจากกิจกรรมการเรียนการสอน 5 กิจกรรม และวิธีการสอน 3 วิธี ผลการประเมินเป็นดังนี้

2.1.1 การประเมินผลจากกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย

- (1) กิจกรรมเพื่อนสอนเพื่อน
- (2) กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย: กลุ่มการอ่านและเล่นเกมสตอบคำถาม
- (3) กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย: Unexpected collaborative Quiz
- (4) กิจกรรมเพื่อนประเมินเพื่อน
- (5) กิจกรรมการสะท้อนคิดหลังบทเรียน

ผลการประเมินสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรม	คะแนนพฤติกรรมจากผลการประเมินด้าน		
	ระดับการมีส่วนร่วมใน การเรียน (เต็ม 3 คะแนน) $\bar{x}$	ระดับทักษะ	
		การอ่านเชิง วิเคราะห์ (เต็ม 5 คะแนน) $\bar{x}$	การเขียนเชิง วิพากษ์ (เต็ม 5 คะแนน) $\bar{x}$
(1) เพื่อนสอนเพื่อน จำนวน 6 กิจกรรม	2.9 (ดีเยี่ยม)	4.59 (ดีเยี่ยม)	4.61 (ดีเยี่ยม)
(2) การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย: กลุ่มการอ่านและเล่นเกมสตอบคำถาม จำนวน 1 กิจกรรม	2.87 (ดีเยี่ยม)	4.71 (ดีเยี่ยม)	- (ไม่มีการวัด)
(3) การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย: Unexpected collaborative Quiz จำนวน 1 กิจกรรม	2.94 (ดีเยี่ยม)	3.78 (ปานกลาง)	3.79 (ปานกลาง)
(4) เพื่อนประเมินเพื่อน จำนวน 1 กิจกรรม	2.90 (ดีเยี่ยม)	4.3 (ดี)	3.49 (ปานกลาง)
(5) การสะท้อนคิดหลังบทเรียน จำนวน 3 กิจกรรม	2.88 (ดีเยี่ยม)	4.03 (ดี)	3.71 (ปานกลาง)

2.1.2 การประเมินผลจากวิธีการสอน 3 วิธี ประกอบด้วย (1) การสอนแบบกำกับตนเอง: การสร้างกลุ่ม การอ่าน (2) การสอนแบบกำกับตนเอง: การเขียนบทความทางปรัชญา (3) การฝึกเขียนงานทางปรัชญา ผลการประเมินสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ผลการประเมินวิธีการสอน

วิธีการสอน	คะแนนพฤติกรรมจากผลการประเมินด้าน		
	ระดับการมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้ (เต็ม 3 คะแนน) $\bar{x}$	ระดับทักษะ	
		การอ่านเชิงวิเคราะห์ (เต็ม 5 คะแนน) $\bar{x}$	การเขียนเชิงวิพากษ์ (เต็ม 5 คะแนน) $\bar{x}$
(1) การสอนแบบกำกับตนเอง: การสร้างกลุ่มการอ่าน	2.94 (ดีเยี่ยม)	4.5 (ดีเยี่ยม)	4.64 (ดีเยี่ยม)
(2) การสอนแบบกำกับตนเอง: การเขียนบทความทางปรัชญา	- (ไม่มีการวัด)	3.74 (ปานกลาง)	3.24 (ปานกลาง)
(3) การฝึกเขียนงานทางปรัชญา	2 (ดี)	3.77 (ปานกลาง)	3.04 (ปานกลาง)

2.2 การประเมินผลทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ก่อนและหลังเรียน

การประเมินผลทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ เป็นการประเมินผู้เรียนตามตัวบ่งชี้ของทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ด้วยแบบทดสอบอัตนัยจำนวน 11 ข้อ ผลการประเมินเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 ผลการประเมินทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์

ประเด็นการประเมิน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	P-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์	8.17	2.00	14.56	1.71	-19.02	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการทดสอบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การประเมินผลการเรียนรู้ตามความรับผิดชอบหลักที่กำหนดไว้ในแผนที่การกระจายความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้จากหลักสูตรรายวิชาของรายวิชาการอ่านและเขียนทางปรัชญา (ปญ106)

การประเมินผลการเรียนรู้ตามความรับผิดชอบหลักที่กำหนดไว้ในแผนที่การกระจายความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้จากหลักสูตรรายวิชา (Curriculum Mapping) ของรายวิชาการอ่านและเขียนทางปรัชญา (ปญ106) ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 7 ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ผลการเรียนรู้ตามความรับผิดชอบหลักที่กำหนดไว้ในแผนที่การกระจายความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้จากหลักสูตรรายวิชาของรายวิชาการอ่านและเขียนทางปรัชญา (ปญ106)

ผลการเรียนรู้ ด้าน.....	องค์ประกอบของผลการเรียนรู้	ประเมินจาก	ผลการประเมิน
1. คุณธรรม	มีจริยธรรมทางวิชาการ	การเขียนอ้างอิงผลงานของผู้อื่น และการไม่คัดลอกงานคนอื่นมาส่ง โดยแสดงใน 2 กิจกรรม ดังนี้ 1.การสอนแบบกำกับตนเอง: ในการเขียนบทความทางปรัชญา พบว่าผู้เรียนทุกคนมีการเขียนอ้างอิงที่ถูกต้อง และไม่มีการทุจริต เช่น ลอกงานเพื่อนมาส่ง หรือคัดลอกงานจากเว็บไซต์ใดๆ มาส่ง 2. การฝึกเขียนงานทางปรัชญา ยังมิได้มีการฝึกเขียนอ้างอิง แต่ก็พบว่าไม่มีการทุจริต เช่น ลอกงานเพื่อนมาส่ง หรือคัดลอกงานจากเว็บไซต์ใด ๆ มาส่ง	ผู้เรียนแสดงถึงการมีจริยธรรมทางวิชาการในระดับสูง
2. ความรู้	มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสำคัญของปรัชญาและศาสนา	1. การสอนแบบกำกับตนเอง: การสร้างกลุ่มการอ่าน พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ =2.94, $\bar{X}$ =4.5 และ $\bar{X}$ =4.64 ตามลำดับ) 2. การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย: กลุ่มการอ่านและเล่นเกมส์ตอบคำถาม พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ =2.87 และ $\bar{X}$ =4.71 ตามลำดับ)	ผู้เรียนแสดงถึงการมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสำคัญของปรัชญาและศาสนาในระดับสูง
	มีความสามารถในการบูรณาการความรู้และประยุกต์ความรู้เข้ากับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน	1. การสอนแบบกำกับตนเอง: การเขียนบทความทางปรัชญา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.74 และ $\bar{X}$ =3.24 ตามลำดับ) 2. การฝึกเขียนงานทางปรัชญา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2, $\bar{X}$ =3.77 และ $\bar{X}$ =3.04 ตามลำดับ)	ผู้เรียนแสดงถึงการมีความสามารถในการบูรณาการความรู้และประยุกต์ความรู้เข้ากับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง โดยพิจารณาจากการเขียนบทความทางปรัชญาที่มีการนำเสนอความคิดทางปรัชญาที่ได้เรียนรู้ไปวิเคราะห์/วิพากษ์

ผลการเรียนรู้ ด้าน.....	องค์ประกอบของผลการเรียนรู้	ประเมินจาก	ผลการประเมิน
			กิจกรรมที่ทำในชีวิตประจำวัน งานอดิเรก หรือเรื่องราวที่พบเจอในชีวิตประจำวัน รวมทั้ง นำแนวคิดทางปรัชญาไปบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาที่ตนพบเจอในชีวิตประจำวัน
3. ทักษะทาง ปัญญา	สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิพากษ์ และประเมินคุณค่า อย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของ วิธีคิดทางปรัชญา	1. การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย: กลุ่มการอ่านและเล่นเกมส์ ตอบคำถาม พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และมี ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$=2.87 และ $\bar{X}$=4.71 ตามลำดับ) 2. การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย: Unexpected collaborative Quiz พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ในระดับดีเยี่ยม และมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.94, $\bar{X}$=3.78 และ $\bar{X}$=3.79 ตามลำดับ) 3. การสอนแบบกำกับตนเอง: การเขียนบทความทางปรัชญา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.74 และ $\bar{X}$=3.24 ตามลำดับ) 4. การฝึกเขียนงานทางปรัชญา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2, $\bar{X}$=3.77 และ $\bar{X}$=3.04 ตามลำดับ)	ผู้เรียนแสดงถึงการมีความสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิพากษ์ และ ประเมินคุณค่า อย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของวิธีคิดทางปรัชญาในระดับปานกลาง จากการตอบคำถามทางปรัชญา และการเขียนบทความทางปรัชญา
	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมี ทักษะพื้นฐานทางการวิจัยด้าน ปรัชญาและศาสนา	1.การสอนแบบกำกับตนเอง: การเขียนบทความทางปรัชญา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.74 และ $\bar{X}$=3.24 ตามลำดับ) 2. การฝึกเขียนงานทางปรัชญา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2, $\bar{X}$=3.77 และ $\bar{X}$=3.04 ตามลำดับ)	ผู้เรียนแสดงถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีทักษะพื้นฐานทางการวิจัยด้านปรัชญาและศาสนาในระดับปานกลาง โดยพิจารณาจากการคิดหัวข้อบทความทางปรัชญา และการวิเคราะห์ วิพากษ์เชื่อมโยงแนวคิดทางปรัชญาเข้ากับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน งานอดิเรก หรือ เรื่องราวที่ตนพบเจอในชีวิตประจำวัน
4. ทักษะ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และ บทบาทที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงสิ่งแวดล้อม	การส่งงานตรงเวลา และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยแสดงใน 3 กิจกรรม ดังนี้ 1. การสอนแบบกำกับตนเอง: พิจารณาจากช่วงเวลาการส่งงาน พบว่าผู้เรียนทุกคนส่งงานตรงเวลา	ผู้เรียนแสดงถึงการมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และ บทบาทที่ได้รับมอบหมายในระดับสูง โดยพิจารณาจากการ

ผลการเรียนรู้ ด้าน.....	องค์ประกอบของผลการเรียนรู้	ประเมินจาก	ผลการประเมิน
และความ รับผิดชอบ		2. กิจกรรมเพื่อนประเมินเพื่อน พบว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน คือ ทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินงานเขียนของเพื่อน อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ =2.90) 3. กิจกรรมเพื่อนสอนเพื่อน พบว่าผู้เรียนแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการเรียน คือ สอนคำศัพท์เหตุผลวิบัติในสัปดาห์ที่ตนได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ =2.9)	ที่ผู้เรียนส่งงานตรงเวลาทุกคน และทุกคนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วน คือ เป็นผู้ประเมินงานเขียนของเพื่อน และสอนคำศัพท์เหตุผลวิบัติให้เพื่อนในสัปดาห์ที่ได้รับมอบหมาย
5. ทักษะการ คิดวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การ สื่อสาร และ การใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ	สามารถสื่อสารความคิด ทั้งการฟังพูด อ่าน เขียน ได้อย่างถูกต้องชัดเจน และมีประสิทธิภาพ	1. การสอนแบบกำกับตนเอง: การเขียนบทความทางปรัชญา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.74 และ $\bar{X}$ =3.24 ตามลำดับ) 2. การฝึกเขียนงานทางปรัชญา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2, $\bar{X}$ =3.77 และ $\bar{X}$ =3.04 ตามลำดับ) 3. กิจกรรมเพื่อนสอนเพื่อน พบว่าผู้เรียนแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการเรียน ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และทักษะการเขียนเชิงวิพากษ์ อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ =2.9, $\bar{X}$ =4.59 และ $\bar{X}$ =4.61 ตามลำดับ) 4. กิจกรรมเพื่อนประเมินเพื่อน พบว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน อยู่ในระดับดีเยี่ยม ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ อยู่ในระดับดี และทักษะการเขียนเชิงวิพากษ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.90, $\bar{X}$ =4.3 และ $\bar{X}$ =3.49 ตามลำดับ) 5. กิจกรรมการสะท้อนคิดหลังบทเรียน พบว่าผู้เรียนแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการเรียน อยู่ในระดับดีเยี่ยม ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์อยู่ในระดับดี และทักษะการเขียนเชิงวิพากษ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.88, $\bar{X}$ =4.03 และ $\bar{X}$ =3.71 ตามลำดับ) 6. ผลการประเมินทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ก่อนและหลังเรียน พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05	ผู้เรียนแสดงถึงการสามารถสื่อสารความคิด ทั้งการฟังพูด อ่าน เขียน ได้อย่างถูกต้องชัดเจน และมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง โดยพิจารณาจากการเขียนบทความทางปรัชญา การฝึกเขียนงานทางปรัชญา กิจกรรมเพื่อนสอนเพื่อน กิจกรรมเพื่อนประเมินเพื่อน และกิจกรรมการสะท้อนคิด ที่แสดงถึงการลำดับความคิดจากการอ่านไปสู่การสื่อสารความคิดของตนเองผ่านเขียน และจากกิจกรรมเพื่อนสอนเพื่อนที่มีการสื่อสารความคิดจากการพูดของผู้นำเสนอไปสู่เพื่อนที่เป็นผู้ฟัง

3. อภิปรายผล

รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นนี้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียนเชิงวิพากษ์ หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Baker (2016) จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่าการใช้การเรียนรู้เชิงรุกสามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีการ

พัฒนาด้านการเขียนงานเชิงวิเคราะห์วิพากษ์มากขึ้น และนอกจากนี้ ผลการใช้การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (self-regulated learning) อันเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jones (2019) ที่พบว่าผู้เรียนจำนวน 74% จาก 72 คน รายงานว่าการเรียนรู้แบบกำกับตนเองสามารถพัฒนาทักษะด้านพุทธิพิสัยของตนเองได้ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการทดลองตั้งแต่หลังวันที่ 17 มีนาคม 2563 เป็นต้นไปจนถึงปิดภาคการศึกษา ทางมหาวิทยาลัยได้ทำการปิดสถานที่และเลื่อนเวลาการสอบปลายภาคให้เร็วขึ้นกว่าเดิม 2 สัปดาห์ อันเนื่องมาจากสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ซึ่งส่งผลให้การทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนี้ต้องมีการปรับเปลี่ยนเป็นการสอน/ส่งงานแบบออนไลน์แทนทั้งหมด จึงส่งผลให้ผู้วิจัยไม่สามารถทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นได้อย่างเต็มที่ตามที่วางแผนไว้ อีกทั้งยังส่งผลให้การทำกิจกรรมบางกิจกรรม คือ เพื่อนสอนเพื่อน ที่ต้องทำทุกสัปดาห์ ต้องมีการงดไปเนื่องจากนิสิตบางคนต้องกลับบ้านต่างจังหวัด ประกอบกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่แรงพอที่จะเปิดออนไลน์ได้ตลอดเวลา และผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยการให้ผู้ที่ยังไม่ได้ทำกิจกรรมดังกล่าว ปรับเปลี่ยนมาเป็นการพิมพ์แล้วถ่ายรูปเก็บไว้ที่อัลบั้มในไลน์กลุ่มของรายวิชา ปญ106 เพื่อให้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบและให้เพื่อนคนอื่น ๆ ได้เข้ามาอ่านต่อไป และอีกกิจกรรมที่ต้องงดไปคือ เพื่อนประเมินเพื่อน ที่วางแผนให้ทำเป็นครั้งที่ 2 ในการเขียนบทความทางปรัชญาบทความสุดท้าย (capstone project) (ผู้วิจัยวางแผนให้ทำ 2 ครั้ง ครั้งแรกผู้เรียนได้ทำไปแล้วในการเขียนบทความหลังการสอบกลางภาค) เนื่องจากการเลื่อนเวลาการสอบปลายภาคทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีเวลาไม่เพียงพอในการประเมินและปรับแก้จากการประเมินอีกครั้ง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังคงสามารถวิเคราะห์ผลการทำกิจกรรมดังกล่าวนี้จากครั้งแรกได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนวิชาปรัชญา หรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียนเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ให้กับนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไปได้

1.2 ผู้สอนที่นำรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนี้ไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรปรัชญา/ปรัชญาและศาสนา ควรติดตามพัฒนาการของผู้เรียนว่าเมื่อเรียนจบรายวิชาแล้ว ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียนเชิงวิพากษ์ อย่างต่อเนื่องต่อไปในรายวิชาอื่นหรือไม่ เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งหลักสูตร

1.3 เพื่อให้การใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนี้เกิดผลสูงสุด ในชั้นเรียนหนึ่งควรมีจำนวนผู้เรียนไม่เกิน 35 คน เพื่อให้ผู้สอนได้เอาใจใส่อย่างทั่วถึงและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในหลักสูตรปรัชญา/ปรัชญาและศาสนา ในชั้นปีอื่นที่แตกต่างจากในงานวิจัยนี้ เช่น ปีที่ 2-4 หรือในสาขาวิชาที่แตกต่างจากในงานนี้ เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลระยะยาว คือ อาจทดลองนำรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนี้ไปใช้พัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน 1 กลุ่ม อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 1-4 เปรียบเทียบกับกลุ่มที่ใช้รูปแบบฯ อย่างไม่ต่อเนื่อง คือ ปีเว้นปี และกลุ่มที่ไม่มีการใช้รูปแบบฯ เพื่อศึกษาผลทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนในปีสุดท้าย

เกี่ยวกับผู้เขียน

เพชรวิภา คงอ่ำ: อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

- เพชรวิภา คงอ่ำ. (2560). รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถเชิงปรัชญาของนิสิตนักศึกษาในหลักสูตรปรัชญา/ปรัชญาและศาสนา. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. (2561). หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561.
- มารค ตามไท. (2541). มารคแห่งปัญญาของมารค ตามไท การสอนตรรกวิทยาเพื่อการคิดเชิงวิพากษ์ (ส. พ. และคณะ Ed.). เชียงใหม่: โรงพิมพ์จุฑพร.
- มารค ตามไท. (2547). มารคแห่งปัญญาของมารค ตามไท “ทำปรัชญา” ภายใต้ร่มเงาแห่งพระพุทธองค์และพระมหากษัตริย์. (ส. พ. และคณะ Ed.). เชียงใหม่: โรงพิมพ์จุฑพร.
- โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์. (2543). ความคิดเชิงวิจารณ์กับการสอนปรัชญา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 1(มกราคม - เมษายน 2543), 52-62.
- เอกศักดิ์ ยุกตะนันท์. (2543). คู่มือการเรียนการสอน การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ การสอนวิชาปรัชญาตามแนวการสอนแบบวิเคราะห์วิจารณ์และตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบคอนสตรัคชันนิซึม (อ. ไตรภทร Ed.). ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- อำพร ไตรภทร. (2543). การสอนวิชาปรัชญาตามแนวการสอนแบบวิเคราะห์วิจารณ์และตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบคอนสตรัคชันนิซึม. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- “Active Learning”. (2020). Retrieved from <https://www.cambridgeinternational.org/Images/271174-active-learning.pdf>.
- Baker, K.M. (2016). Peer review as a strategy for improving students' writing process. *Active Learning in Higher Education*, 17(3), 179-192.
- Barnes, D. (1989). *Active Learning*. Leeds University TVEI Support Project.
- Biech, E. (2015). *101 Ways to Make Learning Active Beyond The Classroom*. John Wiley & Sons Inc : New York.

- Bonwell, C.C., and Eison, J.A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. The Gorge Washington University: Washington.
- Cholbi, M. (2007). "Intentional Learning as a Model for Philosophical Pedagogy". *Teaching Philosophy*, 30(1), 35-58.
- Coe, C. D. (2011). Scaffolded Writing as a Tool for Critical Thinking : Teaching Beginning Students How To Write Arguments. *Teaching Philosophy*, 34(1), 33-50.
- Colter, R.,and Ulatowski, J.(2015). "Freeing Meno's Slave Boy : Scaffolded Learning in the Philosophy Classroom". *Teaching Philosophy*, 38(1), 21-47.
- Dale, Edgar. (1969). *Audio-Visual Methods in Teaching*. 3rd ed., Holt, Rinehart & Winston, New York.
- Digiovanna, J. (2014). "Knowledge, Understand, and Pedagogy". *Teaching Philosophy*, 37(3), 321-342.
- Freeman, S., Eddy, S.L., Mcdonough, M., Smith, M.K., Okoroafor, N., Jordt.H., and Wenderoth, M.P. (2014). "Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics". *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 111(23), 8410-8415.
- Handelsman, J., Miller, S., Pfund, C. (2007). *Scientific Teaching*. W.H. Freeman: New York.
- Hendry, G.D., White, P., and Herbert, C. (2016). "Providing exemplar-based 'feedforward' before an assessment: The role of teacher explanation". *Active Learning in Higher Education*, 17(2), 99-109.
- Jones, J.A. (2019). Scaffolding self-regulated learning through student-generated quizzes. *Active Learning in Higher Education*, 20(2), 115-126.
- Katen, T. E. (1972). *Doing Philosophy*. New Jersey: Prentice-Hall,Inc.
- Kienstra, S., Karsken, M., & Imants, J. (2014). "Three Approaches to Doing Philosophy : A Proposal for Grouping Philosophical Exercises in Classroom Teaching". *Metaphilosophy*, 45(2), 288-318.
- Mulnix, J. W., & Mulnix, M. J. (2010). Using a Writing Portfolio Project to Teach Critical Thinking Skills. *Teaching Philosophy*, 33(1), 27-54.
- Rochelle, G. (2012). *Doing Philosophy*. Edinburgh: Dunedin Academic Press Ltd.
- Rondhuis, N.T.W. (2005). *Philosophical Talent: Empirical investigations into philosophical features of adolescents' discourse*. Rotterdam: Veenman Drukkers.
- Rudisill, J. (2011). "The Transition from Studying Philosophy to Doing Philosophy". *Teaching Philosophy*, 34(3), 241-271.
- Schick, J. T., & Vaughn, L. (2002). *Doing Philosophy : An Introduction through Thought Experiments*, 2nd edition. New York: McGraw-Hill.
- Silvermintz, D. (2006). Reading Philosophy with Friends : Introducing Reading Groups into the Philosophy Classroom. *Teaching Philosophy*, 29(3), 237-243.
- Zanelotti, K. (2006). "Taking Motivation Seriously : Proposals for Overcoming Student Resistance to Critical Thinking Courses". *Teaching Philosophy*, 29(3), 245-253.